

**การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์
ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง :
ชุมชนลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง จังหวัดเชียงใหม่ ***

**The Development of Creative Community Tourism Model based
on the Sufficiency Economy Philosophy: The Community of
The Lower Wang River Basin, Chiang Mai Province**

มณวิภา ยาเจริญ

Monwipha Yacharoen

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

Email: myacharoen@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : ชุมชนลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง และเพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง โดยได้ใช้กระบวนการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ด้วยวิธีการสำรวจ การสัมภาษณ์ การจัดประชุมกลุ่มย่อย และแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า จากการสำรวจศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ 4 หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง ในตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าชุมชนเหล่านี้มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม และมีวิถีชีวิตชุมชนที่สอดคล้องกับ

* ได้รับความเห็นชอบ: 29 ธันวาคม 2565; แก้ไขบทความ: 24 มีนาคม 2566; ตอรับตีพิมพ์: 3 เมษายน 2566

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่สมาชิกในชุมชนยังขาดความรู้และทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยว และขาดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทชุมชนซึ่งเป็นจุดอ่อนที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชนส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยผู้ประกอบการจากภายนอก และช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 ก็ทำให้นักท่องเที่ยวลดลงอย่างมาก ชุมชนจึงจำเป็นต้องจัดการท่องเที่ยวที่ลดการพึ่งพาเศรษฐกิจจากภายนอก และมุ่งให้บริการนักท่องเที่ยวภายในประเทศเป็นหลักในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เน้นการจัดการอย่างมีส่วนร่วมโดยชุมชน ผลจากการพัฒนาได้ช่วยสร้างเสริมศักยภาพของสมาชิกชุมชนให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง ชุมชนสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวซึ่งจะช่วยส่งเสริมการกระจายรายได้สู่ชุมชนในอนาคต รวมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้แก่เจ้าบ้านและนักท่องเที่ยวอันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์; เศรษฐกิจพอเพียง; กลุ่มแม่น้ำวังตอนล่าง

Abstract

The research on “The Development of Creative Community Tourism Model based on the Sufficiency Economy Philosophy: the villages of the lower Wang river basin, Chiang Mai province” aims to study the community’s potential in creative tourism management and to develop a creative community tourism model based on the sufficiency economy philosophy in the lower Wang river basin villages using participatory action research process through the survey method, interviews, focus group discussion and questionnaires.

The research results showed that from the tourism potential analysis in the four villages of the lower Wang River basin in Mae Win sub-district, Mae Wang district, Chiang Mai province, it was found that these communities have both natural and cultural attractions and a community lifestyle that is consistent with the sufficiency economy philosophy. However, community members still lack of

knowledge and skills in tourism management and the lack of a tourism model suitable for the community context, which is a major weakness in tourism development. Most community tourism is operated by the outside entrepreneurs and during the crisis of the Covid-19 epidemic, the number of tourists decreased dramatically. The community needs tourism manage with the core of reducing dependence on external economy and serving domestic tourists. When developing a creative community tourism model based on the sufficiency economy philosophy, the community participatory management is emphasized. The results of the development can enhance the potential of community members to manage the tourism themselves. The community can create a learning experience and gain tourist satisfaction, which will help promote income distribution to the community in the future including encourage conservation awareness among hosts and tourists for achieving sustainable development.

Keywords: creative community tourism; sufficiency economy; The Lower Wang River Basin

1. บทนำ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ประเทศไทยยังคงนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ เพื่อนำไปสู่เศรษฐกิจที่ยั่งยืน โดยยึดหลักทางสายกลาง โดยมีการออกแบบแผนนี้มาจากฐานคิดรวม 4 ประการ ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียง ความสามารถในการที่จะล้มแล้วลุกให้ไว เดินไปข้างหน้าให้ได้ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ และการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน หรือเศรษฐกิจสีเขียว อันนำไปสู่หลัก 5 ประการ คือ 1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม 2) การพัฒนาคนสู่โลกยุคใหม่ 3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม 4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและการบริโภคไปสู่ความยั่งยืน และ 5) การเสริมสร้างความสามารถของไทยในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้โรคอุบัติใหม่ ซึ่งทั้ง 5 หลักนั้น ได้ประยุกต์ใช้กับภาคธุรกิจ รวมถึงด้านการท่องเที่ยวซึ่งเป็น

หนึ่งในอุตสาหกรรมที่นำมาซึ่งรายได้หลักของประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะเชื่อมโยงวัฒนธรรมกับสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการเพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่นโดยมีหลักการปฏิบัติบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีระบบภูมิคุ้มกันตนเองที่จะช่วยป้องกันผลกระทบจากภายนอก รวมทั้งหลักความรู้และคุณธรรม (Indaratna, 2013; Kantabutra, 2008; UNDP, 2007; Wibulswasdi, Piboolsravut, & Pootrakool, 2010) โดยรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวชุมชนที่ได้รับการส่งเสริมในปัจจุบัน คือ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยว และคำนึงถึงผลประโยชน์ของชุมชน

Richards & Raymond (2000) ผู้ริเริ่มนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ได้ให้คำนิยามว่า เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของตนเองผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วม และจากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ ปี พ.ศ.2549 UNESCO ได้กำหนดนิยามว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ การเดินทางที่มุ่งไปสู่ความผูกพันและประสบการณ์จริงแท้ที่เกิดจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ศิลปมรดกทางวัฒนธรรมหรือคุณลักษณะพิเศษของพื้นที่นั้น และนำมาซึ่งความเชื่อมโยงกับผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และเป็นผู้รังสรรค์วัฒนธรรมที่มีชีวิตนั้น โดยในพื้นที่ศึกษาบริเวณหมู่บ้านแม่ลุ่มแม่น้ำวางตอนล่างตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยหมู่บ้านแม่สะป๊อก (กะเหรี่ยง) และหมู่บ้านคนไทย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านแม่มุต บ้านสบวิน บ้านห้วยโป่ง บ้านวังผาปูน มีทรัพยากรที่สามารถนำมาพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ เนื่องจากหมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่างในตำบลแม่วินมีสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เช่น การขี่ช้าง ล่องแพ เดินป่า เที่ยวชมน้ำตก นอกจากนี้ยังมีวัฒนธรรมชุมชนและชนเผ่าปกากะญอที่สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนลุ่มแม่น้ำวางตอนล่างโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและจะสามารถนำไปสู่การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งใช้ทั้งเครื่องมือวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ อันมีพื้นที่ในการศึกษา หมู่บ้านในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ 5 บ้านแม่สะป๊อก หมู่ 6 บ้านแม่มุต หมู่ 9 บ้านสบวิน หมู่ 11 บ้านห้วยโป่ง หมู่ 15 บ้านใหม่วังผาปูน โดยมีประชากรในการศึกษาบนพื้นที่ดังกล่าว เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่างและเป็นผู้ที่สนใจจะเข้าร่วมโครงการวิจัย รวมจำนวนทั้งสิ้น 50 คน แบ่งออกมาได้เป็น 5 ประเภทซึ่งใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเจาะจงคุณสมบัติ (purposive sampling) ได้แก่ ผู้นำชุมชน ในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง จำนวน 5 คน ชาวบ้านในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง จำนวน 25 คน กลุ่มการท่องเที่ยวฮับแม่วิน จำนวน 18 คน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่น คือ ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ที่ให้การส่งเสริมด้านการการท่องเที่ยว จำนวน 2 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยวอาสาสมัครผู้เข้าร่วมกิจกรรมการทดสอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 51 คน

ส่วนกระบวนการในการศึกษา (Research methods) สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอนตามลักษณะของข้อมูลสำหรับการศึกษา ผ่านการประยุกต์ใช้ 4 กระบวนการของวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การวินิจฉัย (Diagnosing) การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) และการประเมินผลการปฏิบัติการ (Evaluation) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง โดยสามารถแบ่งเครื่องมือการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือสำหรับการรวบรวมข้อมูล

คือ บันทึกประชุม แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม และเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล คือ SWOT Analysis และการวิเคราะห์เนื้อหาของการท่องเที่ยว 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วม รวมถึงปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการท่องเที่ยวชุมชน

2. ขั้นตอนการอบรม และพัฒนาสมาชิกในชุมชนในมิติการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง ตามวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง โดยสามารถแบ่งเครื่องมือการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือสำหรับการรวบรวมข้อมูล คือ บันทึกประชุม แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และ แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม และเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน (SWOT Analysis) พบว่า ชุมชนลุ่มแม่น้ำวางตอนล่างมีจุดแข็ง และจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

1.1 ด้านพื้นที่ พบว่าชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตคนพื้นเมืองภาคเหนือ และวัฒนธรรมชนเผ่าปกาเกอะญอ นอกจากนี้ชุมชนยังมีที่พักบริการหลากหลายรูปแบบ แต่ชุมชนยังขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และขาดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งยังขาดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนในพื้นที่

1.2 ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พบว่าชุมชนมีทั้งการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบธุรกิจส่วนตัว และแบบการรวมกลุ่มแบบวิสาหกิจชุมชน ซึ่งได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยว และในหมู่บ้านแม่สะป๊อกมีการรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวฮับแม่วิน และได้รับการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวจากองค์การบริหารส่วนตำบลวิน แต่จุดอ่อน คือชุมชนยังขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบและไม่มีแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบองค์รวม

1.3 ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ พบว่าชุมชนกลุ่มแม่น้ำาวางตอนล่าง มีจุดเด่นคือ มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและผจญภัย เช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ล่องแพเลี้ยวช้าง นอกจากนี้ยังมีแหล่งเรียนรู้ภายในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ชุมชนยังขาดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบ้านขาดองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดการการท่องเที่ยว

1.4 ด้านการมีส่วนร่วม พบว่าชุมชนมีการรวมกลุ่มอาชีพไม่น้อยกว่า 7 กลุ่ม ซึ่งมีการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และเอกชน แต่บางหมู่บ้านยังไม่มี การรวมกลุ่มเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวด้วยตนเอง แต่ชุมชนไม่มีการวางแผนหรือจัดทำโครงการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน เนื่องจากชุมชนขาดศูนย์กลางการประสานงานด้านการท่องเที่ยว และขาดแคลนบุคลากรในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ในด้านโอกาส และอุปสรรคพบว่า นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาครัฐ ช่วยให้นักท่องเที่ยวนิยมในรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ และสัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่นมากขึ้น ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารและสื่อออนไลน์ในยุคปัจจุบันที่สามารถเป็นช่องทางการตลาดให้แก่ชุมชนได้เป็นอย่างดี แต่ชุมชนก็ยังมีอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยว เนื่องจากธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนส่วนใหญ่ถูกจัดโดยผู้ประกอบการภายนอก ทำให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์น้อย ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพารายได้จากการรับจ้างแรงงานโดยบริษัทนำเที่ยว นอกจากนี้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid – 19) ได้ส่งผลให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ลดลงอย่างมาก

2. ผลการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่หมู่บ้านกลุ่มแม่น้ำาวางตอนล่าง

2.1 ผลจากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวคิด และทักษะในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ พบว่าผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและกิจกรรมของการอบรมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ด้านการอบรมช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่คนในชุมชน และด้านการอบรมช่วยกระตุ้นจิตสำนึกที่ดีในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ผู้เข้าอบรมให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียงถือเป็นเรื่อง

ที่ดี และองค์กรภาครัฐหรือเอกชนควรมีการสนับสนุนการให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ผู้เข้าร่วมอบรมส่วนหนึ่งได้เสนอให้จัดอบรมเพิ่มเติม คือ การตลาดออนไลน์ เพื่อจะได้เรียนรู้การผลิตสื่อโซเชียลมีเดียเพื่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

2.2 ผลจากการระดมความคิดเพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ และการสร้างทักษะ ความรู้ จากการอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ทำให้สมาชิกชุมชนได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว 6 จุด ได้แก่ เรียนรู้วิถีการทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ ณ แหล่งเรียนรู้โคกหนองนา ปลุกป่าและอนุรักษ์ธรรมชาติตามวิถีชนเผ่าปกากะญอ เรียนรู้วิถีการทอผ้าของชนเผ่าปกากะญอ เรียนรู้วิถีทำลูกประคบ น้ำสมุนไพรแช่เท้า เยี่ยมชมโรงกลั่นสุราชุมชนด้วยภูมิปัญญาและกรรมวิธีพื้นบ้าน และเยี่ยมชมที่พักแนวศิลป์บ้านโมเสส

หลังจากออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวแล้ว ชุมชนได้มีการทดสอบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อให้ชุมชนได้มีประสบการณ์รับนักท่องเที่ยวตามกิจกรรมที่ได้ออกแบบไว้ และทำการประเมินทัศนคติและความพึงพอใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวทดลอง จำนวนทั้งสิ้น 51 คน มีผลความพึงพอใจมากต่อกิจกรรมที่ได้เข้าร่วมในภาพรวม โดยกิจกรรมที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ เรียนรู้วิถีทำลูกประคบ - น้ำสมุนไพรแช่เท้า และเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ (โคกหนองนาโมเดล) ส่วนกิจกรรมท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับมาก คือ เยี่ยมชมที่พักแนวศิลป์บ้านโมเสส เรียนรู้วิถีการทอผ้าชนเผ่าปกากะญอ ปลุกป่าและการอนุรักษ์ธรรมชาติตามวิถีชนเผ่าปกากะญอ และการเยี่ยมชมโรงกลั่นสุราชุมชน ตามลำดับ นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความคิดเห็นต่อชุมชนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความมีมิตรไมตรีและการต้อนรับของชาวบ้าน และการดำรงวิถีชีวิตท้องถิ่น ส่วนการให้ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้จากการท่องเที่ยว การอนุรักษ์และถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานในการท่องเที่ยว ความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก และรองลงมา คือ การกำหนดราคากิจกรรมท่องเที่ยว สินค้าและบริการ ความหลากหลายของมรดกทางวัฒนธรรมและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว และการใช้สื่อเพื่อประชาสัมพันธ์ และการให้ข้อมูลการท่องเที่ยว ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความหลากหลายของมรดกทางวัฒนธรรมและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว	3.71	0.88	มาก
2. การให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานในการท่องเที่ยว	4.04	0.75	มาก
3. การให้ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้จากการท่องเที่ยว	4.16	0.83	มาก
4. การกำหนดราคากิจกรรมท่องเที่ยว สินค้าและการบริการ	3.78	0.81	มาก
5. ความสะอาดของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว	4.04	0.77	มาก
6. ความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัย	4.00	0.72	มาก
7. ความมีมิตรไมตรีและการต้อนรับของชาวบ้าน	4.35	0.87	มากที่สุด
8. การดำรงวิถีชีวิตท้องถิ่น	4.33	0.74	มากที่สุด
9. การอนุรักษ์และถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.06	0.86	มาก
10. การใช้สื่อ (ป้าย, อินเทอร์เน็ต, โซเชียลมีเดีย) เพื่อประชาสัมพันธ์ และการให้ข้อมูลการท่องเที่ยว	3.71	0.76	มาก

นักท่องเที่ยวบางส่วนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เช่น ควรพัฒนาสื่อโซเชียลมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในชุมชน ปรับปรุงที่พักให้มีลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของชุมชน ควรมีป้ายบอกทางของแหล่งท่องเที่ยวและมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีร้านจำหน่ายของที่ระลึกของชุมชน รวมไปถึงระบบสาธารณูปโภค เช่น ตู้ ATM ห้องน้ำ ควรจัดอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้มีจำนวนเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว และควรเพิ่มผู้ช่วยวิทยากรในการจัดกิจกรรมร่วมกับนักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถดูแลนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง เป็นต้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่า ในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนร่วมกับคนในชุมชน และการวิเคราะห์ศักยภาพตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ และพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์นั้น เป็นการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความมีเหตุผล ซึ่งได้กล่าวถึงการตัดสินใจในการพัฒนาและการจะดำเนินการใดๆ ก็ตามจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นอย่างรอบคอบ

2. จากการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชุมชน พบว่า สมาชิกชุมชนขาดความรู้ในการจัดการท่องเที่ยว Indaratna (2013) ได้กล่าวว่า การขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างขีดความสามารถของชุมชนอย่างจำกัดในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว Pruetipibultham (2010) กล่าวว่าการพัฒนาทรัพยากรบุคคลช่วยให้สมาชิกในชุมชนเข้าใจถึงองค์ความรู้ที่มีในชุมชน และมีความสามารถในการเพิ่มมูลค่าผลผลิตของชุมชนได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นการส่งเสริมการศึกษาจึงเป็นแนวทางสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง จากการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ทำให้สมาชิกชุมชนมีทักษะในการนำเสนอ แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตน สามารถสื่อสารเบื้องต้นกับนักท่องเที่ยวด้วยภาษาอังกฤษ มีทักษะความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และจัดการบริการตามศักยภาพของชุมชน โดยนำความรู้เหล่านั้นมาประกอบการวางแผนและปฏิบัติจริงเพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน สอดคล้องกับ Richards & Raymond (2000) ที่ระบุว่าในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เจ้าบ้านต้องมีความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของตนไปสู่นักท่องเที่ยวได้ และสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการส่งเสริมการมีความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้นำชุมชนควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาและนำความรู้ หรือเทคโนโลยีใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มผลประโยชน์ร่วมกัน (The National Economic and Social Development Board, 2007)

3. การออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง เป็นการนำทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ด้วยการนำเสนอจุดเด่นและเอกลักษณ์ของชุมชน คือ ด้านวิถีชีวิตการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และภูมิปัญญาของวัฒนธรรมชนเผ่า ด้านธรรมชาติ และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การใช้สมุนไพร มาพัฒนาให้เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่

ทรัพยากรชุมชน Richards (2010) ได้สรุปไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่นเดียวกันกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านของการมีภูมิคุ้มกันที่ส่งเสริมการมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวและไม่ละทิ้งอาชีพหลัก (ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2553; Marques, 2006) โดยเฉพาะในช่วงการระบาดของโรค Covid-19 ที่จำนวนนักท่องเที่ยวแบบ Mass tourism ลดลง การจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการช่วยลดการพึ่งพาเศรษฐกิจจากภายนอก เพราะสามารถเน้นกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวภายในประเทศได้และเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษเพื่อการศึกษาเรียนรู้ นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันความเสี่ยงของการระบาดของโรคเพราะเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม จึงสามารถจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและเวลาในการท่องเที่ยวที่แน่นอนได้ ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวมวลชนด้วย

4. การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนลุ่มแม่น้ำวางตอนล่างในตำบลแม่วินนั้น ได้มีการจัดประชุมระดมความคิด การจัดกิจกรรมต่างๆ ได้เปิดโอกาสให้คนในชุมชนทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนา ซึ่งช่วยเสริมสร้างความรักและสามัคคีในการทำงานให้กับชุมชน สอดคล้องกับการสร้างภูมิคุ้มกันตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งและสามารถจัดการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง Pong-ngamchuen, Supa-udomlerk, & Leerattanakorn (2015) กล่าวว่า ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในธุรกิจการท่องเที่ยว และจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของการมีภูมิคุ้มกันตนเองที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนา Kusumawali (2010) กล่าวว่า การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้เกิดการแบ่งงานและผลประโยชน์อย่างยุติธรรมตามหลักคุณธรรมจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับความยั่งยืนในระยะยาวของวิสาหกิจชุมชน วรพงศ์ ผูกภู (2562) เพิ่มเติมว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ และสรุปบทเรียนเป็นระยะ ต้องมีการกำหนดมาตรการ ข้อตกลงการจัดการผลประโยชน์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์แต่ละพื้นที่ ซึ่งในการทดลองจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง ได้มีการประชุมจัดสรรหน้าที่การทำงานแบ่งเป็นฝ่ายต่าง ๆ และตกลงรายได้ร่วมกันโดยพิจารณาตามตำแหน่งงาน และต้นทุนในการดำเนินงานของแต่ละฝ่าย

จากผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เห็นได้ว่า ประเด็นที่มีผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุดมี 2 ประเด็น คือ ความมีมิตรไมตรีและการต้อนรับของชาวบ้าน และการดำรงวิถีชีวิตท้องถิ่น สอดคล้องกับ Kittiprapas (2015, อ้างถึงใน Buranapin & Ratthawatankul, 2015) ที่ระบุถึง คุณธรรมตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า จะต้องมีส่วนร่วมและเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนในประเด็นความพึงพอใจต่อการดำรงวิถีชีวิตท้องถิ่นนั้นก็แสดงให้เห็นว่า ชุมชนลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง ยังคงรักษาวินัยชีวิตพื้นบ้านที่เรียบง่าย ยังมีวัฒนธรรมชนเผ่าปรากฏให้เห็นในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นภาษาและการแต่งกาย ถึงแม้ในระยะเวลาที่ผ่านมาจะมีการเติบโตด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่แต่ชาวบ้านยังคงประกอบอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลัก และหารายได้เสริมจากการท่องเที่ยวเท่านั้น ซึ่งแสดงถึงความพอประมาณในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง Naipinit & Maneenetr (2010) กล่าวว่า ชุมชนจำเป็นต้องมีส่วนร่วม และพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้ดีขึ้นตามสมัยนิยม ขณะเดียวกันก็ต้องรักษาวินัยชีวิตแบบดั้งเดิมให้ดำรงอยู่ได้ในยุคปัจจุบัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นโดยหลีกเลี่ยงการทำลายสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำวางตอนล่าง เช่น การใช้พื้นที่การเกษตรมาพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้โคกหนองนาโมเดล หรือการเดินป่าที่มีกิจกรรมปลูกป่าร่วมด้วย

นอกจากนี้ ในด้านความหลากหลายของมรดกทางวัฒนธรรม และความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว และในด้านการกำหนดราคากิจกรรม สินค้าและบริการซึ่งอยู่ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ก็ได้คะแนนต่ำกว่าด้านอื่นด้วยเช่นกัน ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำวางตอนล่าง จึงต้องมีการปรับปรุงและเพิ่มเติมกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้น่าสนใจโดยกำหนดราคาให้เหมาะสม กรมการท่องเที่ยว (2560); Binkhorst (2006) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับคุณค่าของชุมชน ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ แต่จากการระดมความคิดเห็นในการตั้งราคากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนลุ่มน้ำวางนั้นกลับตรงข้าม เนื่องจากหากได้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน จะส่งผลสมาชิกชุมชนก็จะไม่มาร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และหารายได้จากการทำงานด้านอื่นแทน อย่างไรก็ตามการกำหนดราคา กิจกรรมการท่องเที่ยวอาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนโดยพิจารณาควบคู่กับจำนวนและประเภทของนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกว่าคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายโดยแลกกับประสบการณ์ที่สามารถสร้างความประทับใจได้

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

ชุมชนลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ร่วมกันพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีกระบวนการพัฒนานำมาประยุกต์ใช้และเกิดประโยชน์แก่ชุมชน ดังนี้ 1) กลไกการจัดการอย่างมีส่วนร่วมที่ได้สร้างเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 2) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถนำเสนอแก่นักท่องเที่ยวสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชนโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาผู้ประกอบการภายนอก และเป็นการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นได้ในทุกฤดูกาล โดยเฉพาะในช่วงโควิด-19 ที่จำเป็นต้องจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว 3) การจัดการท่องเที่ยวที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวได้ และยังช่วยสืบสานอนุรักษ์ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย โดยชุมชนที่เหมาะสมกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรมีคุณสมบัติ 5 ประการ ดังนี้

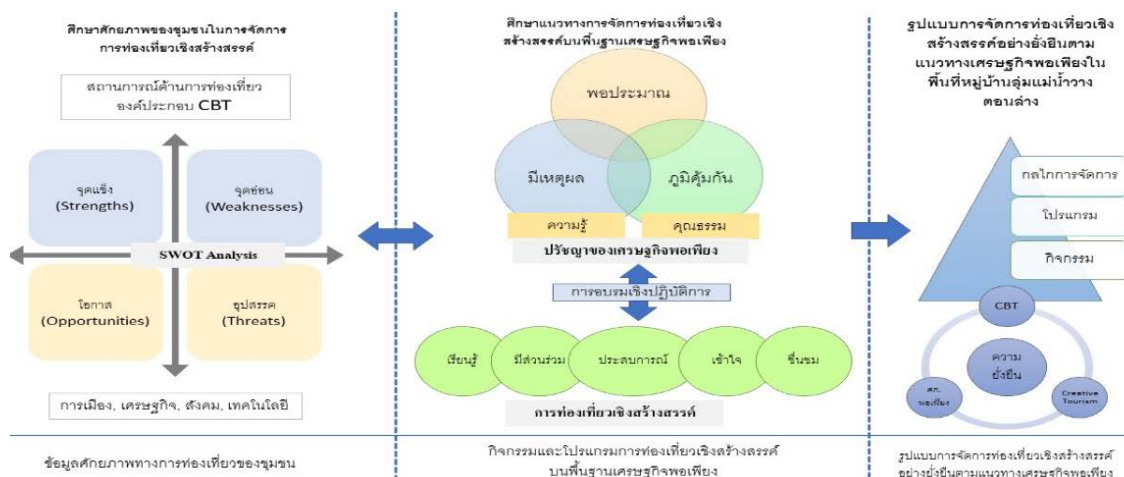
1. การเรียนรู้ กล่าวคือ เป็นชุมชนที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ ทั้งทรัพยากรในการเรียนรู้ทั้งทรัพยากรทางกายภาพ และองค์ความรู้ของท้องถิ่น รวมไปถึงทัศนคติ (Mindset) ที่เปิดรับ และพร้อมเรียนรู้ของสมาชิกชุมชน และนำไปสู่ความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แก่นักท่องเที่ยว

2. การมีส่วนร่วม กล่าวคือ เป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในชุมชน รวมถึงมีโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน

3. การมอบประสบการณ์ กล่าวคือ เป็นชุมชนที่สามารถมอบประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้ นอกเหนือจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หรือบริการเพียงอย่างเดียว เนื่องจากประสบการณ์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถลอกเลียนแบบได้

4. ความเข้าใจ กล่าวคือ เป็นชุมชนที่มีความเข้าใจในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน เข้าใจการทำงานร่วมกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงสร้างความเข้าใจระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อผลกระทบต่อชุมชน และกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง

5. การชื่นชม กล่าวคือ เป็นชุมชนที่มีทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวอันนำไปสู่ความชื่นชอบและความประทับใจของนักท่องเที่ยวโดยเห็นคุณค่าของทรัพยากรเหล่านั้น

ภาพที่ 1. การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

7. ข้อเสนอแนะ

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง ตำบลแม่วิน จังหวัดเชียงใหม่ มีการจัดการเพื่อดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน โดยการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ของชุมชน ตามจุดมุ่งหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้เหมาะกับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ หรือชุมชนในพื้นที่ชนบท ในอนาคตชุมชนในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำวางตอนล่างควรมีการจัดการท่องเที่ยวและศึกษาองค์ความรู้เพิ่มเติมด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับยุคสมัย ปรับปรุงกิจกรรมให้หลากหลาย ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สามารถทำได้หลายรูปแบบเช่น การจัดการอบรมความรู้ด้านการเกษตรและภูมิปัญญาท้องถิ่น การชิมอาหารพื้นบ้านและเรียนรู้การทำอาหาร การเยี่ยมชมเส้นทางเกษตร เป็นต้น ชุมชนควรจะสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับกลุ่มงานที่หลากหลายอาชีพทั้งภายในชุมชน และภายนอกชุมชน เช่น พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างลุ่มแม่น้ำตอนบนและตอนล่าง สร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเพื่อเพิ่มกลุ่มตลาดการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ขยายพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ควรมีการยกระดับผลผลิตทางการเกษตรและหัตถกรรมของชุมชนสู่การเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยว

ในรูปแบบ OTOP ในอนาคต การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อาจจะมุ่งเน้นการส่งเสริมวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ การส่งเสริมองค์ความรู้การท่องเที่ยว และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนั้น การจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำว้างตอนล่าง ตำบลแม่วิน จังหวัดเชียงใหม่ ควรมีการนำแนวทางทางวิทยาศาสตร์ หรือเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้อันเป็นไปตามเศรษฐกิจชีวภาพ (BCG) เช่น อำนวยความสะดวกในการเยี่ยมชมเส้นทางการเกษตรโดยใช้พาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือการเรียนรู้การทำอาหาร หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นทางไกล เป็นต้น อันเป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่พัฒนาต่อยอดจากจุดแข็งของชุมชนคือ ความหลากหลายทางชีวภาพ และความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นการเชื่อมโยงหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และเป็นการสานพลังของจตุภาคีทั้งภาคประชาชน เอกชน หน่วยงานภาครัฐ และเครือข่ายต่างประเทศ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Creation) จากฐานความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพ และวัฒนธรรม อันเป็นการต่อยอดจากผลิตภัณฑ์และบริการเดิมของพื้นที่หมู่บ้านลุ่มแม่น้ำว้างตอนล่าง ตำบลแม่วิน จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2560). คู่มือการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. สืบค้นจาก www.dot.go.th/storage/3_01_2562/.pdf
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. (2553). *คู่มือการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วรพงศ์ ผูกภู. (2562). *ปรัชญาแห่งการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. สืบค้นจาก <https://www.randdcreation.com>
- Binkhorst, E. (2006). The Co-Creation Tourism Experience. Retrieved from http://www.esade.edu/cedit2006/pdfs2006/papers/esther_binkhorst_paper_esade_may_06.pdf

- Buranapin, S., & Ratthawatankul, T. (2015). Philosophy of sufficiency economy and sustainability: A framework for operational implications. *Journal of Business and Behavior Sciences*, 27(1), 115.
- Indaratna, K. (2013). Sufficiency economy: A happiness development approach. *Asian Social Science*, 10(2), 102-111.
- Kantabutra, S. (2008). Development of the sufficiency economy philosophy in the Thai business sector: Evidence, future Research and policy implications. Retrieved from https://www.academia.edu/3494736/Development_of_the_Sufficiency_Economy_Philosophy_in_the_Thai_Business_Sector_Evidence_Future_Research_and_Policy_Implications
- Kittiprapas, S. (2015). Sustainable happiness and sustainable development. Retrieved from http://www.happysociety.org/uploads/HsoDownload/9499/download_file.pdf
- Kusumawali, S. (2010). *Human resource management for adequacy in an organization*. Bangkok: National Institute of Development Administration.
- Marques, H. (2006). Research report: Searching for complementarities between agriculture and tourism: The demarcated wine-producing regions of northern Portugal. *Tourism Economics*, 12(1), 147–155.
- Naipinit, A. & Maneenetr, T. (2010). Community participation in tourism management in Busai village homestay, Wangnamkheo District, Nakhon Ratchasima Province, Thailand. *International Business & Economics Research Journal*, 9(1), 103-110.
- Poung-ngamchuen, J., Supa-udomlerk, S., & Leerattanakorn, N. (2015). A Study on people's sustainability of quality of Life in accordance with philosophy of sufficiency economy in Aomkoi District, Chiang Mai, Thailand. *Journal of Marketing and Management*. 6(2), 1-10.

- Pruetipibultham, O. (2010). The sufficiency economy philosophy and strategic HRD: A sustainable development for Thailand. *Human Resource Development International*, 13(1), 99-110.
- Richards, G. (2010). Creative tourism and cultural events. Retrieved from <https://www.docstoc.com/docs/68264727/Creative-tourismand-cultural-events>
- Richards, G. & Raymond, C. (2000). Creative tourism. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/254822440_Creative_Tourism
- The National Economic and Social Development Board (NESDB). (2007). *Sufficiency economy implications and applications*. Retrieved from <https://sep.nesdc.go.th/Book/2557/Sufficiency%20Economy%20Implication%20and%20Application.pdf>
- United Nations Development Programme (UNDP). (2007). Thailand human development report 2007. Retrieved from <https://hdr.undp.org/system/files/documents/thailand2007enpdf.pdf>
- Wibulswasdi, C., Piboolsravut, P. & Pootrakool, K. (2010). *Sufficiency Economy Philosophy and Development*. Bangkok: The Crown Property Bureau.